

Belichting van het Kerstgebeuren

Kerstpreken uit verschillende eeuwen

Vele kerstpreken zijn de eeuwen door gehouden. Het Kerstfeit wordt belicht door aandacht voor het wonder: de geboorte van de Heere Jezus. Niet slechts een kind, maar dit Kind is geboren.

De evangelist Lukas heeft de geboorte van de Zaligmaker uitvoerig vermeld. Wat de details betreft zijn we op hem aangewezen. Er is veel om na te gaan.

Engelen zingen. Heilsfeit en heilsbericht horen bij elkaar; ze zijn aan elkaar verbonden, omdat ze beide van God afkomstig zijn. De Heere Zelf zorgt voor de bekendmaking van het kerstfeit en Hij geeft tegelijk een belichting van het gebeuren. Dat heeft een rijke inhoud.

Soms wordt in de prediking ook aan nevenfiguren aandacht gegeven. Maar het gaat om Christus; Hij staat centraal. Het gaat erom dat ons hart naar Hem uitgaat.

De nevenfiguren zijn tegelijk getuigen en geadresseerden. Zij zijn geroepen om het grote feit/wonder door te geven.

Kerstpreken uit diverse eeuwen spreken; we laten enkele stemmen horen.

Als eerste luisteren we even naar Augustinus (354 - 430) te Hippo Regius in Noord-Afrika; niet ver van het tegenwoordige Tunesië. Zijn preken zijn niet door hemzelf opgeschreven, maar door snelschrijvers - onder de kerkdienst. De preken waren spontaan en levendig.

Uitgangspunt was steeds het heilsfeit. Voor romantiek en sentiment was bij Augustinus helemaal geen plaats.

Duidelijk vindt u de verwondering over het grote geheim van de menswording van de Zoon van God.

Augustinus' kerstpreken zijn een beetje dogmatisch, maar dat kan helemaal geen kwaad. Hadden we er maar meer van! We geven hem het woord:

“De Waarheid, welke de hemel niet kan bevatten, is ontsproten uit de aarde, om in een kribbe gelegd te worden. Ter wille van wie is zulk een verheven majesteit gekomen in zo grote nederigheid? Niet ter wille van Zichzelf, maar ter wille van ons, indien wij gelovig zijn. Ontwaak, o mens, voor u is God mens geworden. “Sta op, gij die slaapt, sta op uit de doden en Christus zal over u lichten.” Voor u, zeg ik, is God mens geworden. Gij zoudt in eeuwigheid gestorven zijn, als Hij niet in de tijd geboren was. Gij zoudt nooit bevrijd zijn van het vlees der zonde, als Hij niet de gedaante van het vlees der zonde had aangenomen. Een voortdurende ellende zou uw deel zijn zonder deze barmhartigheid. Gij zoudt niet tot een nieuw leven gekomen zijn, als Hij zich niet had onderworpen aan uw dood. Gij zoudt bezweken zijn, als Hij niet zou te hulp gekomen zijn. Gij zoudt ten onder gegaan zijn, als Hij niet gekomen was. Laten wij dus vol vreugde de komst van ons heil en van onze verlossing vieren.”

Van Augustinus zijn veel kerstpreken bewaard; wel meer dan dertig. In een andere preek leert hij: “Opdat wij zouden verstaan dat Hij heeft aangenomen, wat Hij niet was, en dat Hij gebleven is, wat Hij was; dat Hij als mens tot ons is gekomen en toch van Zijn Vader niet is gescheiden: dat Hij bij Zijn Vader gebleven is, wat Hij was, en dat Hij aan ons is verschenen zoals wij zijn. O, wonderlijke nederigheid, waarin zó de Godheid schuil gaat! Hij moge aan ons Zijn ambt vervullen, Die niet terugschrok om onze oorsprong aan te nemen; en Zelf moge Hij ons tot kinderen van God maken, Die ter wille van ons mens/Kind wilde worden.”

Augustinus preekt de grote werken Gods. We zetten nu een grote stap en gaan naar Luther (1483 - 1546). We worden steeds weer getroffen door de ontroerende eenvoud van Luthers prediking. Tegelijk getuigen zijn kerstpreken van diep geloofsinzicht.

Luther preekte over het eerste gedeelte van Lukas 2 - “Er is een arme, jonge vrouw, Maria, in Nazareth, helemaal niet geacht, en gerekend onder de geringste inwoners van de stad, waar niemand het grote wonder in de gaten heeft, dat zij draagt; zij zwijgt ook, laat zich er niet op voorstaan, houdt zich voor de geringste in de stad. Ze maakt zich reisvaardig met Jozef.

Het kan zijn dat ze een ezel hebben gehad, waarop Maria dan heeft gezeten, ofschoon het evangelie ere niets van zegt en het aannemelijk is, dat ze te voet is gegaan met Jozef. Denk u eens in.

Het is meer dan een dagreis geweest van Nazareth in Galilea naar Bethlehem in het Joodse land ...

De geboorte is erbarmelijk; immers niemand heeft zich over zo'n jong vrouwtje, dat voor het eerst moest baren, ontfermd, niemand heeft zich iets aangetrokken van het feit dat ze zwanger was. Niemand heeft in de gaten gehad dat ze ver van huis nog niet het geringste had van wat een kraamvrouw nodig heeft. Zon-

der licht, zonder vuur, in het holst van de nacht, alleen in het donker - niemand biedt hen ook maar de geringste hulp, zoals dat toch normaal is, wanneer het zwangere vrouwen betreft. Want iedereen in de herberg is zat en vrolijk, er is een geroezemoes van gasten uit allerlei streken, en niemand ziet om naar deze vrouw ...

Dit is het echte geloof, dat Gods Woord eist: dat u vast gelooft dat Christus voor u geboren is en dat Zijn geboorte de uwe is, u ten goede geschied. Het evangelie leert dat Christus om onzentwil is geboren en dat Hij alles om onzentwil gedaan en geleden heeft, zoals de engel ook zegt: Ik verkondig u grote blijdschap die alle mensen ten deel zal vallen; want heden is u geboren een Zaligmaker, Die is Christus de Heere." In deze woorden ziet u duidelijk, dat Hij voor ons geboren is. Hij zegt niet zomaar, zonder meer, dat Christus geboren is, maar: u, ú verkondig ik grote blijdschap.

Christus heeft een reine, onschuldige, heilige geboorte. De mens heeft een onreine, zondige geboorte." Luther legt ook de volle nadruk op de persoonlijke toe-eigening van de kerstboodschap door het geloof. Hij vraagt: "Wat zou het mij baten, dat Hij duizendmaal geboren was, als ik niet mocht horen, dat het mij geldt, en dat Hij de mijne is?!" Dat is raak.

Jammer genoeg kom ik aan Calvijn (1509 - 1564) nu niet toe. Dat is niet goed. Bij hem gaat de Bijbel goed open. Hij wil vooral de Schriften voor de gemeente openen en vraagt: Wat staat er nu eigenlijk? Zijn prediking is sterk onderwijzend van karakter.

De kern van zijn boodschap is: God wordt verheerlijkt in het behoud van zondaren. Daarom worden in zijn prediking vergeving en verzoening door het bloed van Christus om niet aangeboden. Christus komt in de prediking Zelf naar u/jou toe - in Zijn Woord.

We luisteren nog wel naar een gedeelte van een kerstpreek van G. Tersteegen ((1697 - 1769). Hij kan een bevindelijk prediker genoemd worden - een piëtistisch prediker uit het Ruhrgebied (Duitsland). Tersteegen was tevens een heel begaafd dichter. In de Duitse kerk worden zijn liederen nog regelmatig gezongen - dat is opmerkelijk.

In een kerstpreek (over Jesaja 9 : 5) zei hij: "Geliefden, doe de zonde weg en de ijdelheid. Want Christus wil komen en in ons geboren worden. Laat het van u/jou niet gelden, dat voor Hem geen plaats is in de herberg! Ontvang Hem dan in uw/jullie hart; Hij wil daar komen wonen." Een Zoon is ons gegeven." Als u/jij Hem niet wilt aannemen/ontvangen, dan zult u er straks eeuwig spijt van hebben."

Even verder luidt het: "Het is heerlijk Christus in uw/jouw hart te hebben. Wie Hem in zijn/haar hart heeft, heeft reeds de hemel in zijn/haar hart. Aan wie het Kind door God gegeven is, in zijn/haar hart, heeft werkelijk de hemel in zich. De ouder leraars zeiden dat de christenen door geloof en ootmoed Christus in hun hart ontvangen; zo kunnen wij nog op aarde de hemel in ons hart hebben. Waarom leven wij dan zo lauw?

Waar Jezus is, daar is blijdschap in het hart; waar Jezus is, daar is het licht van binnen."

De prediking/boodschap van Tersteegen is veel te onbekend.

We gaan naar A. Monod (1802 - 1856). Hij was een begenadigd prediker uit Frankrijk, nota bene. Hij wordt ook een man des gebeds genoemd - dat is bijzonder; het is door genade. Hij is predikant geweest ondermeer in Lyon en in Parijs.

Monod is niet zo heel oud geworden. Op zijn ziek- en sterfbed heeft hij nog vaak gepreekt voor familie en vrienden. Die korte preken zijn ook in boekvorm uitgegeven en door de Heere tot heel rijke zegen gesteld. Oppervlakkig was Monod bepaald niet. Enkele regels uit een "kerstpreek" van 1855 neem ik over: "Om de liefde van God in haar volheid te begrijpen, was het noodzakelijk, dat God zelf zich aan ons op zulk een wijze openbaarde, dat Hij in Christus door lijden ons Zijn liefde kon bewijzen, omdat de mens op andere wijze nooit overtuigd en gewonnen had kunnen worden.

Jezus Christus, Zoon van God en zelf God, is mens geworden, om te kunnen lijden en ons daardoor de liefde van God te tonen, op zulk een wijze, dat de hardste harten verbroken worden, indien zij slechts opmerzaam zijn.

Jezus is op aarde gekomen om te lijden. En hoe goed heeft Hij die taak vervuld! Hij is begonnen met ons vlees aan te nemen, zoals het door de zonde van zijn oorspronkelijke luister ontdaan was. Wie van ons kan beseffen, welk een vernedering en zelfverloochening en opoffering er voor de Heere der heerlijkheid, de Vorst des levens, in lag, af te dalen in de ellende van onze armelijke menselijke natuur, en al de vernederingen daarvan, zelfs het graf, te aanvaarden. Fil. 2: 6 - 8.

Een ieder merke hierop, in welk opzicht Christus' smart en offerande verschilt van de onze: Hij heeft ze vrijwillig gekozen en tot Zich geroepen. Niets verplichtte Hem ertoe. Hij heeft ze één voor één gekozen om de wil des Vaders te volbrengen in vrijwillige gehoorzaamheid. En waarom? Om onzentwil! Omdat Hij

de gedachte niet verdragen kon, dat wij eeuwig in de ellende zouden verzinken, waarin de zonde ons geworpen heeft. Wat een liefde!"

Tot zover Monod.

Dr. W. Geesink (1854 - 1929) preekte uit Mattheüs 2: 1a - "Toen nu Jezus geboren was te Bethlehem, gelegen in Judea ..."

Hij sprak: "Want also lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe. Dat te horen met uw oor is niet genoeg. Gij moet het ook geloven met uw hart. Geloven, dat u, dat voor u geboren is de Zaligmaker. Maar om dus te kunnen geloven, moet Hij ook geboren zijn in u.

Aan deze gedachten verbindt zich een gevoel van grote blijdschap. Van blijdschap over de grote liefde Gods; over de vervulling van Zijn beloften; over de komst van de enige Zaligmaker voor tijd en eeuwigheid; over de ontsluiting van het (om hun zonde, voor mensen) gesloten hemelse heiligdom; over de vestiging van het koninkrijk Gods op aarde, dat eens over alle mensen zal triomferen; over het verschijnen van de Heilige Die komt om Gods wil te doen en Hem de eer te geven, die wij Hem hebben onthouden.

Immanuël - God met ons.

Is Hij geboren ook in mij? Dat is de vraag van het ernstig zelfonderzoek, waar het Kerstfeest u dringend toe oproept."

Van een goede collega geef ik tenslotte nog een stukje uit een kerstpreek weer - uit veel recenter tijd! De preek gaat over de engelenzang Lukas 2: 14.

"In de mensen een welbehagen. Het gaat niet om goede mensen; het gaat niet om lieve mensen. Zo rondom Kerstfeest proberen we allemaal een beetje lief te doen. Maar daar is de Heere Jezus niet voor gekomen, voor lieve mensen. Ook niet voor vrome mensen zelfs.

Weet u, om wat voor mensen het gaat? Weet u in welke mensen God een welbehagen heeft? Wilt u echt weten op wie Gods keus valt? Let dan op dat Kind in de kribbe. En let dan op de mensen die naar Hem toe komen - hier al in Bethlehem.

Ik denk aan de herders. En straks, als Hij de wereld rond gaat. Jezus zegt Zelf heel duidelijk - want het was voor Hem een ervaringsfeit; Hij wist welke mensen bij Hem kwamen - Hij zegt: "Ik ben niet gekomen voor de gezonden, maar voor de zieken. Ik ben niet gekomen, om te roepen rechtvaardigen, maar zondaren tot bekering."

Jezus heeft het Zelf gezegd, dat Hij door de Vader in deze wereld is gezonden, om te zoeken en zalig te maken, wat verloren is.

Het waren de tollenaars en zondaars die tot Jezus kwamen. Dat waren de mensen in wie God een welbehagen heeft. Ziet u? Je kunt voor die God en voor dat Kind van Bethlehem wel te goed zijn, maar nooit te slecht. Want het is enkel de Zoon van Gods welbehagen aan Wie wij mensen ons behoud te danken hebben."

Ds. H. van der Ham